

LIST ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NARODNOOSVOBODILNE VOJNE SLOVENIJE

JANKO RUDOLF

LISTU NA POT

Združitev organizacij borcev, invalidov ter rezervnih oficirjev in podoficirjev v skupno Zvezo je terjala ustrezne spremembe tudi v našem tisku. Nujna je bila namreč potreba po skupnem listu, ki naj v novih pogojih in v novi organizacijski ureditvi čim bolj in uspešneje opravlja tiste naloge, ki jih ima tiskana beseda katere koli organizacije. Se posebej je to važno za našo skupno organizacijo, tako zaradi množine in pestrosti vsebine dela kakor tudi zaradi specifične organizacijske ureditve, saj imamo v skupni Zvezi z enotnimi vodstvi do okrajev samostojna združenja z ločenimi vodstvi v osnovnih organizacijah, kakor tudi v občinskih. To pa seveda terja hkrati enotno politiko in akcijo v vseh skupnih vprašanjih, kakor tudi enako intenzivno in kvalitetno delovanje na vseh tistih področjih, ki so specifična za vsako od naših treh organizacij na terenu in v komuni. Prav to pa je narekovalo potrebo po izdajanju lista, ki naj organizaciji pomaga, da bo svoje delo lahko uspešno opravljal.

Kakor je videti že iz današnje prve številke, si bo list prizadeval, da bi kolikor se da dobro opravljal to svoje poslanstvo. Moral bi biti čim bolj vsestranski in pester, obenem pa načelno in dosleden v vseh odločitvah in vprašanjih, ki zadevajo našo organizacijo in članstvo. Naj bo v pravem pomenu besede ogledalo našega dela, problemov, uspehov, pa tudi napak, slabosti in pomanjkljivosti, kjerkoli se pojavljajo. Iz njega naj vejejo tista vedrina in optimizem, zavzetost za naše skupne socialistične cilje in zaupanje v nadaljnji uspešni razvoj, ki so bili tako značilni za našo revolucijo. Pohvali naj, kar je vredno pohvale, saj je to dragocena spodbuda za delo, in naj graja — odločno, načelno in dosledno, vse kar je slabo, zato da se bodo stvari popravljale, ker je bila tudi poštena in konstruktivna kritika močno orožje, s katerim smo se tudi v preteklosti borili proti lastnim napakam in smo zato tudi vedno zmagovali. Predvsem pa mora biti list dosledno obrnjen

k članstvu, k človeku, ki tudi v naši novi ustavni ureditvi dobiva osrednje mesto, saj je njegov družbeni položaj izhodišče in hkrati cilj vseh naših sedanjih in bodočih prizadevanj. Vse, kar krepi socialistične družbene odnose, kar prispeva k njihovem nadaljnjemu poglobljanju, osvobaja človeka vseh mezdnih birokratskih in drugih ostankov preteklosti, mora dobiti vso podporo organizacije in seveda tiska. List si bo prizadeval, da bo razvijal bratstvo in enotnost naših narodov, skovano v skupni borbi, in krepil patriotizem ter pripravljenost na obrambo vseh naših revolucionarnih pridobitev, zato bo posvečal dosti pozornosti tudi

vprašanjem iz ostalih bratskih republik. Seznanjal bo svoje bralce zlasti z napori socialistične Jugoslavije v borbi za mir, za tvorno mednarodno sodelovanje z ogromno vlogo, ki jo naša domovina in njeno vodstvo — zlasti še tovariš Tito — ima v današnjem svetu. Seznanjal bo svoje bralce o delu sorodnih organizacij v drugih državah, ki imajo podobne cilje kot mi.

(NADALJEVANJE NA 2. STR.)

HODIL JE NA CELU KOLONE, DOLGE KOLONE BORCEV, KI SO MU ZVESTO SLEDILI SKOZI VIHARJE, SE Z NJIM NA CELU PREBIJALI SKOZI SOVRAZNE OBROČE IN HITELI OD ZMAGE DO ZMAGE. KAKOR NEKOČ, KAKOR ZMEROM, GREMO TUDI ZDAJ SMELO ZA NJIM — ZA TOVARIŠEM TITOM!

RAZGRNI SE ČEZ SVET

MIRU JASNINA

Znanec, ki smo ga vprašali, kaj si želi za novo leto, je odgovoril:

»Najraje nič novega!«

Odgovor je bil prav gotovo zasnovan na vedrini, kljub temu pa je razkril neveselo dejstvo:

Nekako nam je vsem zmanjkalo poguma, s katerim bi morali gledati v prihodnost! Za to dejstvo bi seveda lahko našli kopico zelo zapletenih razlag. Ena najpomemb-

nejših je nedvomno v tem, da nam je napredek že izdatno postregel s koristnimi rečmi. Postali smo nekako zadovoljni!

Najraje nič novega?

Mar bi se domislila takšnega odgovora tudi tista polovica človeštva, ki ne zna niti brati niti pisati, tista tretjina vseh prebivalcev našega planeta, ki še vedno živijo v skrajni bedi in lakoti, in tistih 180 milijonov otrok, ki trpijo za

trahomom in jim za prihodnost obeta slepota — če se omejimo samo na tri izmed nadlog, ki tarejo človeštvo?

(NADALJEVANJE NA 2. STR.)

Obvestilo

14-dnevnik »TV-15« bo izhajal vsak drugi in četrti četrtek v mesecu. Zaradi tega prosimo sodelavce in dopisnike, da pošiljajo svoje prispevke najkasneje do sobote pred prvim in četrtem četrtkom, da jih bomo lahko pravočasno objavili. Upamo, da boste s »TV-15«, ki nadomešča »Invalidski vestnik« in »Glasnik ZROP«, zadovoljni. Uredništvo si bo prizadevalo, da bo list čim bolj pester in zanimiv, zato pa tudi vabi sodelavce prejšnjih dveh listov (pa tudi druge) na čimplodovitejše sodelovanje.

TA
ŠTEVILKA
PRINAŠA:

Srečno
v letu
1963!

STRAN 3:

Neslaven konec »slovenskega Alcazarja«
Dvajsetletnica velike tragedije

STRAN 4-5:

Rakete ogrožajo svet
Patrulja za Gorenjsko

STRAN 6:

Tone Može in njegovi kurirji na TV-15

STRAN 7:

Postal je mojster

STRAN 8:

Črnoroka trojka

STRAN 15:

Zima na Ajdovcu

S pet zatonilo nam je staro leto, kanilo kakor kapljica v morje. Zelje, ki upanje jih kleše kakor dleto, v napitnicah, v očeh se zaiskre. Zvene kozarci, penijo se vina: na zdravje pijmo, ej, na zdravje vsem, ki draga jim je naša domovina in so ljudje, kakor spodobi se ljudem.

Vse nas naj v novem letu sreča spremlja, iz naše setve naj požene klas in dom radosti naj bo naša zemlja od glavnih mest v poslednjo našo vas!

Razklani svet poslej naj bo družina prijateljev, ne divji trop volkov, zamre zatiranja naj bolečina, sprostí naj slednji človek se okov!

RAKETE

Sodobna raketna tehnika je dosegla v zadnjih letih tak napredek, da na vsej zemeljski obli ni več točke, ki je ne bi bilo moč doseči z raketami in nanjo spustiti jedrske bombe. Znamo je, da imajo Američani poleg manjših raket z dosegom do 2000 km (npr. »Jupiter«) še rakete, ki lete 8000 km (»Titana«, »Minuteman«, »Snark«) in celo 9800 km daleč (»Atlas«). Še večje uspehe na tem področju pa so dosegli v Sovjetski zvezi, saj imajo rakete z dosegom 11.000 kilometrov (dvostopenjska »T-3A«), 22.000 kilometrov (»T-4A«) in celo 24.000 km (tristopenjska »T-3A«). To pa niso več posamične ali morda poizkusne rakete: po nekaterih podatkih sodeč bodo v Sovjetski zvezi imeli do konca leta 1963 kar 1200 raket »T-3« z dosegom 8000 km.

Ali so vojaška oporišča še potrebna?

To vprašanje se je pojavljalo na dnevnem redu zlasti v trenutkih kubanske krize, ki so jo sprožili Američani. Bajse so se ču-

tili ogrožene pred raketnimi oporišči, ki so jih na tem otoku zgradili sovjetski strokovnjaki. Vsa komur, ki se vsaj nekoliko spozna na vojaške zadeve, pa se je moralo dozdevati jalovo tako opravičilo za dejanja, ki so sledila in ki so potisnila svet na rob splošne katastrofe.

Glavni vzrok sprožitve kubanske krize ni bilo vprašanje varnosti zahodne poloble, temveč vprašanje prestiža. Do istega zaključka bi prišli tudi v primeru, če bi presojali potrebo in utemeljenost drugih, ameriških oporišč, ki so raztresena po vsem svetu. Oporišča leže res bliže nasprotnikovim mejam in zato lahko v primeru izbruha sovražnosti uporabljajo z njih manjše in cenejše rakete, toda, ali je to sploh važno, ko pa imajo drugih raket z daljšim dosegom dovolj — cena tu sploh ni pomembna — ki lahko z matičnega ozemlja dosežejo vsak nasprotnikov objekt.

Obstoj vojaških oporišč na tujih ozemljih je toliko manj utemeljen, ker je njihova lega nasprotniku dobro znana in mu jih ne bi bilo težko onesposobiti že ob pričetku sovražnosti. Še bolj pa je padel pomen vojaških opo-

RADIOAKTIVNOST OZRAČJA

dolgotrajna posledica atomskih poskusov

V preteklem letu sta obe veliki atomski državi, ZDA in ZSSR, napravili dokajšnje število površinskih in podzemnih atomskih eksplozij ter eksplozij visoko v ozračju. Tako se je skupno število do sedaj opravljenih atomskih eksplozij že močno približalo številki štiristo. Radioaktivni prah, ki je nastal pri vseh teh eksplozijah, se je doslej le delno spustil na zemeljsko površino, medtem ko se znatne količine teh delcev nevarnih delcev še vedno nahajajo v ozračju.

Nevarne so vse atomske eksplozije

Glavno s stališča radioaktivnosti, ki jo povzročajo v atmosferi, so za človeštvo najnevarnejše površinske atomske eksplozije. Pri njih se, skupno z atomsko gobo, dvigne v ozračje razen razpadlega in nerazpadlega eksploziva tudi velika količina materiala z zemeljske površine. Pod vplivom procesov, do katerih pride ob eksploziji, postane za krajši

ali daljši čas radioaktiven tudi ta.

Ko se je radioaktivni oblak ohladil, se prično delci, ki ga sestavljajo, polagoma spuščati na zemljo. Najtežji med njimi se usedejo na zemeljsko površino že blizu kraja, kjer je bila eksplozija opravljena. To so tako imenovane neposredne ali lokalne radioaktivne padavine. Površina, ki jo zajamejo, ima obliko elipse, dolge nekaj sto kilometrov, kar je pač odvisno od moči eksplozije in vetra. V bližini kraja eksplozije, kjer jih je največ, povzročajo te padavine močno radioaktivno žarčenje, ki je lahko celo smrtonosno za vsa živa bitja. Glede na dejstvo, da se mirmodobni atomski poizkusi izvajajo na naseljenih področjih, te neposredne padavine za človeštvo ne predstavljajo posebne nevarnosti. Predstavljajo pa nevarnost za živalske in rastlinske organizme, ki se nahajajo na tistem ozemlju, o čemer nam več kot prepričljivo govori primer Bikinijev.

Za človeštvo so ob mirmodobnih poizkusnih eksplozijah nevarnejši oni najbolj drobni delci, ki so se z radioaktivnim oblakom dvignili visoko v ozračje. V stratosferi niso več

odvisni od sprememb, ki se dogajajo v spodnjih plasteh ozračja, in tako se v njej za- držejo zelo dolgo ter se le počasi širijo okrog zemlje. Njihovo počasno spuščanje proti zemlji traja lahko mesece in mesece ali celo leta, usedejo pa se nanjo navadno zelo daleč od kraja, kjer je bila eksplozija izvedena. Iz spodnjih plasti zraka jih navadno spereta dež ali sneg.

Atomski oblak pri eksplozijah v velikih višinah vsebuje le delce razpadlega in nerazpadlega eksploziva ter ostalih sestavnih delov atomskega projektila in je glede na to manj zasičen z radioaktivnimi drobcami. Njegovo potovanje okrog Zemlje in spuščanje proti njeni površini traja navadno še dokaj daljšo dobo kot pri površinskih eksplozijah.

Nevaren vpliv radioaktivnega prahu

Glede na to, da se zapoznele radioaktivne padavine razširjajo na ogromno prostranstvo, je njihova količina na predelih, kjer so

se usedle, dokaj majhna. Zato je majhna tudi intenzivnost žarčenja, ki ga povzročajo. Tako je ta drobnih radioaktivni prah za človeka v glavnem nevaren le tedaj, če pride v njegov organizem in se ustavi v njem. V človeški organizem pa pridejo radioaktivni drobcici, ostanki že dolgo opravljene atomskih eksplozij, bodisi z vdihavanjem ali s hrano in sicer z zelenjavo, vodo ter mlekom in mesom živali, ki so uživale radioaktivno travo ali seno in pile tako vodo. V vodi je radioaktivnih delcev največ v deževnici, medtem ko se je studenčnica pri pronicanju skozi zemljo očistila. Za človeški organizem so ti delci nevarni predvsem zato, ker nadaljujejo z izziranjem tudi v njem in tako povzročajo ionizacijo atomov, iz katerih so sestavljene celice človeškega organizma. Tako pride torej do razpadanja celic ali vsaj do sprememb v njih, kar pri manjših dozah kontaminacije privede lahko do levkemije ali do negativnih genetskih posledic.

Nadaljevanje

PO ALŽIRU - JUŽNI VIETNAM

Alžir je bil vrsto let v središču pozornosti svetovne javnosti, ki je z velikim zanimanjem in simpatijami spremljala junaško partizansko borbo alžirskega ljudstva proti nekajkrat močnejšemu in najsodobnejše oboroženemu sovražniku.

Verjetno se bi svetovna javnost po končani vojni v Alžiriji enako zanimala tudi za podobna dogajanja v Južnem Vietnamu, če ne bi bila vsa pozornost javnosti v zadnjih mesecih osredotočena na razplet kubanske krize in na dogodke na indijsko-kitajski meji.

Zato marsikom morda ni znano, da v Južnem Vietnamu v kar največjem obsegu divja partizanska vojna, ki je dobila že zelo ostre oblike. Prebivalstvo Južnega Vietnama se močno upira diktatorskemu in reakcionarnemu režimu vlade Ngo Din Dijema v Hanoju. Zlasti je ogorčeno kmečko prebivalstvo zaradi hudega terorja in strahovitega izkoriščanja. Zunanji izraz tega odpora je množično partizansko gibanje, ki je pripeljalo do osvoboditve večjih področij Južnega Vietnama. Vlada Ngo Din Dijema, ki ji pomagajo ZDA s svojimi vojaškimi svetovalci in z najmodernejšo vojaško tehniko, se z vso silo trudi, da bi zadušila to partizansko gibanje.

V močvirja in gozdove so poslali že številne kazenske ekspedicije, izvedli pa so tudi že več

ofenziv proti partizanom. Ker pa

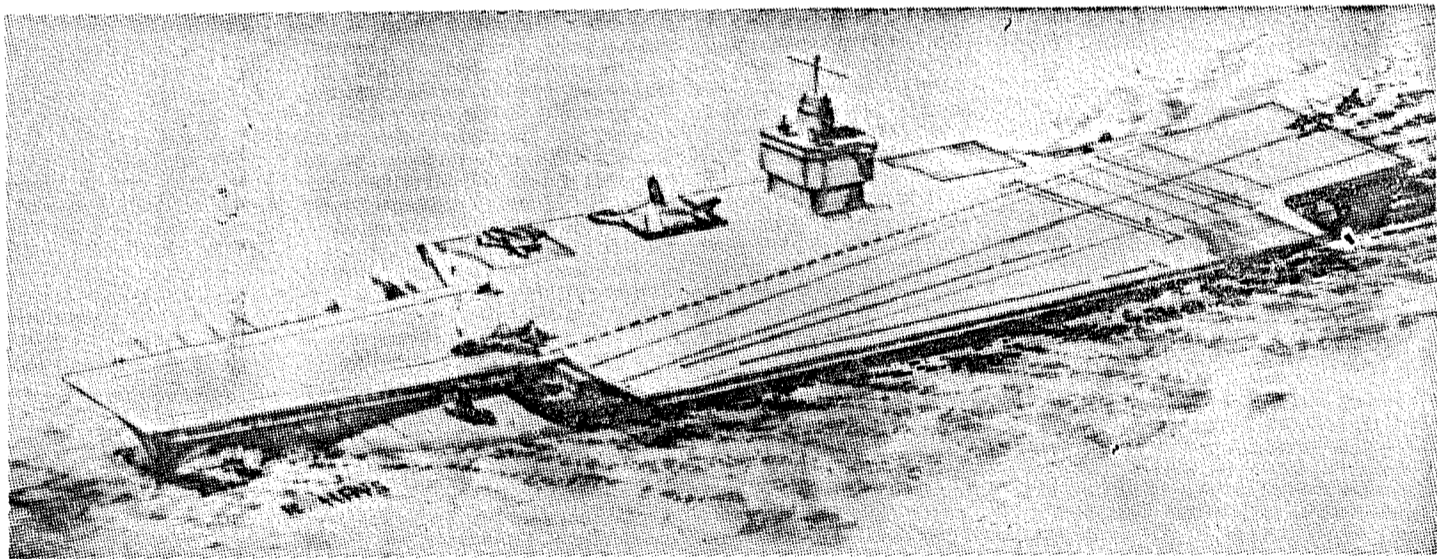
le ni bilo pričakovanega uspeha, se sklenilo, da bodo povečali obseg in ostrino izvajanja ofenziv, hkrati pa, da bodo prebivalstvo s partizanskih področij preselili v nova naselja, ki jih bodo obdali z bodečo žico, kjer bodo skušali prebivalstvo »prevzgojiti«. Dejansko so to koncentracijska tabo-

rišča. Glede na to, da je uspeh ali neuspeh partizanske vojne odvisen od razpoloženja ljudstva, nihče ne verjame, da bi si vlada Ngo Din Dijema s takimi akcijami pridobila naklonjenost prebivalstva in tako zastavila nadaljnji razvoj partizanskega gibanja v Južnem Vietnamu.

NGO DIN DIJEMOVI VOJAKI LOVE KMETE NA PARTIZANSKIH PODROČJIH JIH ZENO V OGRAJENE VASI — KONCENTRACIJSKA TABORIŠČA

NAJVEČJA VOJNA LADJA NA SVETU

Največja vojna ladja na svetu je ameriška atomska letalonosilka »Enterprise«, ki ima 75.700 ton, polno natovorjena pa 85.350 ton. Ladjo poganjajo parne turbine, ki jih s paro oskrbuje osem jedrskih reaktorjev. Ena sama polnitev reaktorjev z jedrskim gorivom zadostuje za štiri leta in v tem času lahko ladja 25-krat napravi pot okrog sveta.

Ladja je dolga 335 metrov, ima dva katapultna za spuščanje letal, na krovu in pod njim pa je prostora za 200 letal. Njena posadka šteje okrog 4000 mož. Ladja, ki je bila lani dograjena, je stala 314 milijonov dolarjev (okrog 236 milijard dinarjev).

Najbolj zanimivo je pa to, da takih ladij ne bodo več gradili, ker so prišli do zaključka, da so zaradi svoje velikosti odlični cilj za nasprotnikova letala, podmornice in rakete.

Partizansko zaledje

Znano je, da zlasti spočetka, ko so bile partizanske vrste še redke, partizani niso mogli opraviti vsega sami. Kadar je bilo potrebno, so priskočili na pomoč razni legalni in ilegalni sodelavci. Prav zato so vražnik dostikrat ni mogel preceniti moči partizanskega gibanja. Niso si mogli razlagati, kako je to uporabiško gibanje kljub številnim hajkam, stražam, zasedam in nasilju moglo delovati tako naglo, tako povezano in zanje dostikrat presenetljivo.

Seveda gre pri tem za zahvala takim partizanskim

Patrulja za Gorenjsko

PAVLE ZIBELNIK -PAJO:

sodelavcem, ki so pri izvoševanju raznih nalog izpostavljali svoja življenja. V tem tudi tiči odgovor na vprašanje, od kod neuničljivost partizanstva. Med ljudi, ki so cenili boj in svobodo bolj kakor sebe, sodijo tudi Pajo in njegovi najbližji sodelavci.

Patrulja za Gorenjsko se je imenovala naša skupina, ki je od novembra 1941 tja do marca 1942 preko italijansko-nemške meje vzdrževala zvezo z Gorenjsko. Meja, ki je tekla čez Toško čelo, tedaj še ni bila povsod zaprta z bodečo žico in z minami. Čuvalce so jo le nočne in dnevne patrulje. Zato si je naša patrulja laže utirala prehode, kar je bilo nujno zaradi značaja dela,

posebno pa zaradi sledov v snegu.

Novembra 1941 je bila zveza z Gorenjsko po železnici onemogočena. Zato je vodstvo Centralne tehnike iskalo novih možnosti in je sestavilo našo patruljo. Naloge, ki smo jih prejeli, so bile različne. Predvsem smo preko meje odnašali mnogo ilegalnega tiska, namenjenega za Gorenjsko in Štajersko, poleg tega pa tudi matrice in tiskarske potrebščine za ciklostilno tehniko v Kranju. Razen tega smo veliko raznega blaga nosili za potrebe gorenjskih partizanov, med drugim tudi precej orožja. Ne najlažja naloga pa je bila tudi vodenje in spremljanje organizatorjev in borcev preko meje.

Vse, kar smo prenašali čez

mejo, smo na nemški strani izročali partizanski patrulji, ki je vzdrževala zvezo s kranjskim okrožjem in s partizanskimi četami.

V začetku, ko nam poti še niso bile znane, smo se morali posluževati celo tihotapecev-domačinov, ki so dobro poznali vsako stezico, a so jih ljubosumno čuvali, ker so računali na dober in trajen zaslužek. Patruljo smo sestavljali: Anton Kovač-Ožbalt, Drago Erlih in jaz. Kadar pa se je nakopičilo le preveč materiala in je bila potrebna pomoč, smo v patruljo mobilizirali še Štefana Slosarja, Alojza Filipiča, pokojnega Ivana Selana in Jožeta Prebilda. Ti tovariši so naše delo dobro poznali in so se prav radi odzvali že prvemu pozivu. Po-

zneje, ko so na prvem pohodu videli, kakšna je vsa ta reč, je bila njihova odločitev težja. Saj ni bil težaven in tvegan le prehod čez mejo, dosti težji je bil tudi napor, ki je često presegal naše moči.

Dokler ni zapadel sneg, je bila pot vsekakor dosti lažja. Treba je bilo skrbno paziti le na to, da noge niso zadevale ob kamenje in korenine. Ko pa je zapadel sneg, je postala pot napornejša in zaradi sledov v snegu še bolj tvegana. Dobro so nam ostale v spominu smreke, pod katerimi si se lahko za trenutek odpočili, toda drug drugemu nismo dovolili, da bi sedel v sneg, ker smo se zavedali, da bi se lahko odpočil za vedno.

Konec prihodnjic

OGROŽAJO SVET

rišč s pojavom podmornic z raketo oborožitvijo, ki se lahko pojavijo nasprotniku prav nepričakovano pred katerokoli obalo in tako iz neposredne bližine napadejo njegove najpomembnejše objekte.

V naporih za ohranitev miru pa bi dosegli ogromen uspeh, če bi si velike sile prizadevale za ukinitve vojaških oporišč na tujih ozemljih, ki so največkrat povod za mednarodne zapletljajve in večkrat postavljajo svetovni mir na kocko, čeprav tega po svojem pomenu ne zaslužijo.

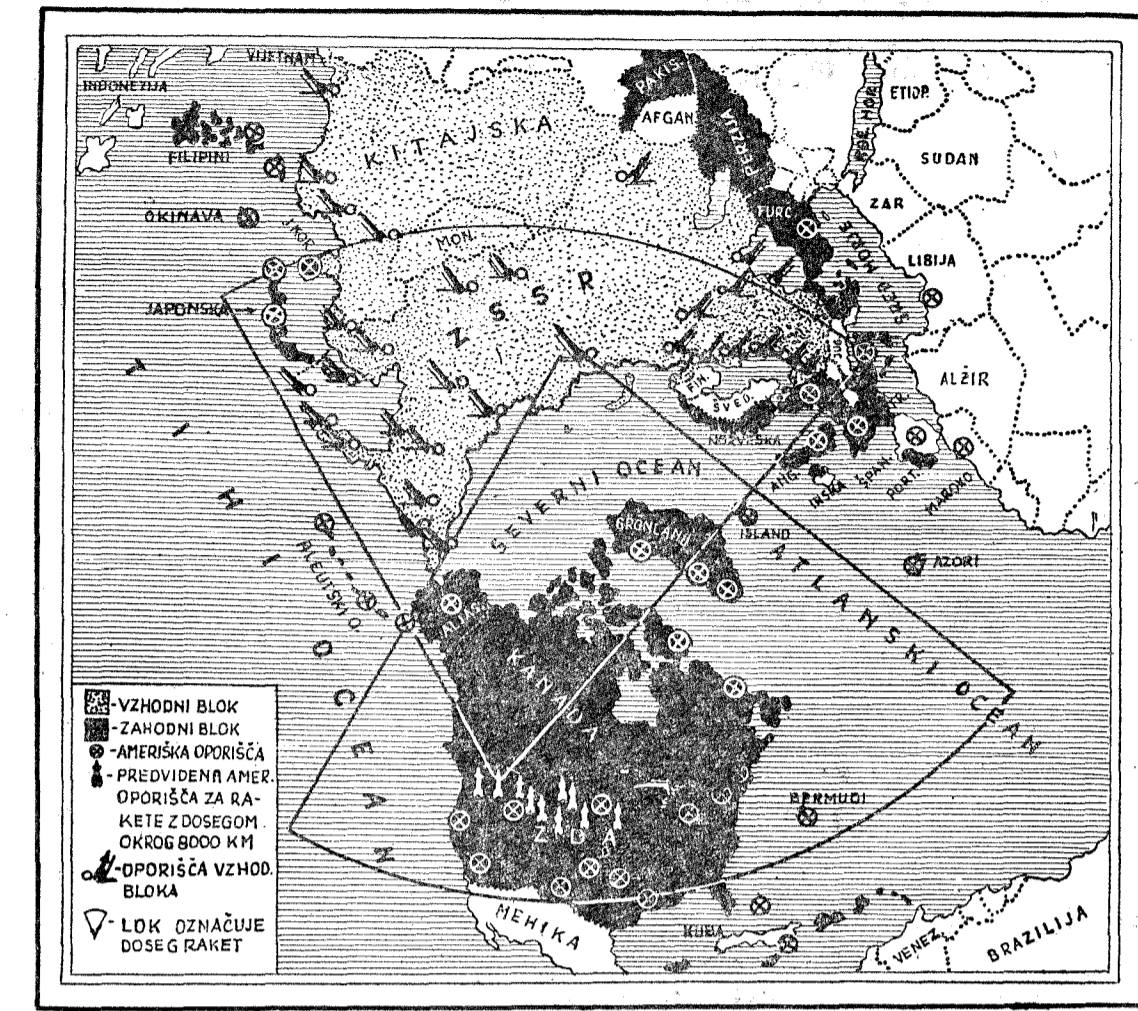
Sovjetska vojaška oporišča

Edina vojaška baza, ki so jo Sovjeti vzpostavili izven držav Varšavskega pakta, je bila na Kubi. Sedaj tudi te ni več. Pač pa ima Sovjetska zveza v državah Vzhodne Evrope 26 divizij (20 v Vzhodni Nemčiji, 4 na Poljskem in 2 v Madžarski).

Zato pa je Sovjetska zveza posvetila veliko pozornost gradnji vojne mornarice, predvsem podmornicam. Njihova vojna mornarica se je po drugi svetovni vojni povečala za milijon ton in je sedaj po tonaži druga na svetu (prva je ameriška s 4.000.000 ton, druga sovjetska z 1.600.000 tonami, tretja pa britanska s 700 tisoč tonami). Nobena država na svetu pa nima toliko podmornic kot Sovjetska zveza (čez 400, od teh precej z atomsko oborožitvijo, v najnovejšem času pa tudi na atomski pogon).

Ameriški vojaki na tujih tleh

Največ ameriških vojakov, ki služijo svoj vojaški rok v tujini,

VOJAŠKA OPORIŠČA NA SVETU

je v Zahodni Nemčiji: 255.000. Precej pa jih je tudi v Franciji (50.000), v Veliki Britaniji (35.000), na področju Sredozemskega morja (35.000) in v Turčiji (9000). Razen tega je 6000 ameriških vojakov še na Grönlandu, 4000 pa na Islandu.

Zelo močne vojaške posadke imajo Američani tudi v Južni Koreji, saj štejejo sile 60.000 mož. Na Filipinih je nadaljnjih 10.000, v Južnem Vietnamu 7000, na tihooceanskih otokih pa okrog 20.000 ameriških vojakov.

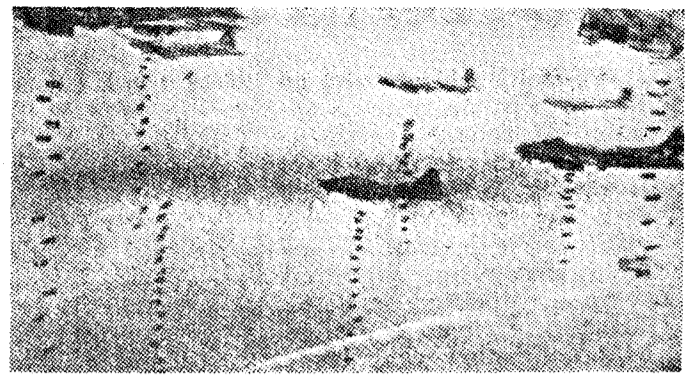
Ameriška zračna in pomorska oporišča

Američani imajo zračna oporišča na Grönlandu, Islandu, v Veliki Britaniji, Zahodni Nemčiji,

Maroku, Libiji, Saudovi Arabiji, na Filipinih, Okinavi in na Japonskem.

Ameriške pomorske baze pa so v Franciji, Nemčiji, na Malti, Kretji, Cipru, v Italiji in na Filipinih. Razen tega imajo Američani na Skotskem posebno oporišče za podmornice z atomsko oborožitvijo. Američani imajo sedaj devet takih podmornic, od katerih vsaka nosi s seboj po 16 raket tipa »Polaris« z vodikovimi bombami. Sodiijo, da bodo v nekaj letih, imeli samo na vzhodni polobli 45 podmornic z raketo oborožitvijo.

Američani imajo v nekaterih tujih državah tudi raketna oporišča. V Evropi jih imajo v Turčiji, Veliki Britaniji in Italiji. Na teh oporiščih pa države le raketne srednjega dosega (okrog 2000 km), kot sta npr. »Jupiter« in »Thor«, s katerimi pa lahko obstreljujejo vse cilje v Evropi, Zahodni Aziji in Severni Africi. Oporišča za težje rakete (z dosegom 8000 km) imajo samo na ozemlju Združenih držav. S temi raketami pa lahko, kot trdijo, obstreljujejo vso Sibirijo in severni del evropskega dela Sovjetske zveze.

TAKŠNA JE ZLOGLASNA »PREPROGA«. BOMBNIKI HKRAJTI SPUSČAJO CELE SNOPE BOMB

Ofenziva iz zraka

Po prvi svetovni vojni je mesto mest so pričeli bombardirati predvsem železniška križišča, izvorne nafte, rafinerije in tovarne sintetičnega bencina. Sele takrat so nemške tovarne orožja prenehale z delom, ker surovine zaradi nemostljivih ovir v prometu niso več prihajale. Pomanjkanje bencina pa je hkrati zavrlo delovanje nemških oklopnih divizij in njihovega letalstva. Sele po teh, precej poznih izkušnjah, je zračna ofenziva znatneje vplivala na hitrejši konec vojne.

Po prvi svetovni vojni je mesto mest so pričeli bombardirati predvsem železniška križišča, izvorne nafte, rafinerije in tovarne sintetičnega bencina. Sele takrat so nemške tovarne orožja prenehale z delom, ker surovine zaradi nemostljivih ovir v prometu niso več prihajale. Pomanjkanje bencina pa je hkrati zavrlo delovanje nemških oklopnih divizij in njihovega letalstva. Sele po teh, precej poznih izkušnjah, je zračna ofenziva znatneje vplivala na hitrejši konec vojne.

Po fotografijah so sicer ugotavljali veliko škodo, prizadejano nemškim tovarnam, toda to so bili le počrneli zidovi od dima in ognja in konstrukcije, ki so se zrušile na strojno opremo, ki pa je bila največkrat skoraj nepoškodovana. Navadno so lahko pogrnili stroje v tek že v nekaj dneh po bombardiranju.

Bombardiranje ni moglo ustaviti porasta nemške proizvodnje orožja in vojaške opreme. Nemci so leta 1940 izdelali 10.200 letal in 1500 tankov, štiri leta kasneje pa je njihove tovarne zapustilo že 39.000 letal in 19.000 tankov. Britanski general Fuller torej ni brez razloga izjavil leta 1945: »Zračni napad na industrijske centre in civilno prebivalstvo so največji poraz v tej vojni.«

Proizvodnja orožja v Nemčiji je pričela katastrofalno padati šele leta 1945. To pa se je zgodilo kot posledica nove taktike v zračni ofenzivi. Na-

DEL MESTA, KI GA JE POKRILA »PREPROGA«, SE JE SPREMENIL V RAZVALINE, NAD NJIM PA SE DVIGA GOST DIM

Konec največje vojne ladje

Če bi kakega poznavalca pomorske zgodovine povprašali za največjo vojno ladjo v drugi svetovni vojni, bi nemudoma prejeli odgovor, da sta to japonski bojni ladji »Jamato« in »Musasi«, ki sta imeli po 64.000 ton. Vendar pa tak odgovor ne bi bil pravičen. Japonci so imeli še eno ladjo, ki je bila za 4000 ton težja od teh dveh velikanov pomorske tehnike in o kateri se zelo malo govori, še manj pa piše. To je bila največja ladja med zadnjimi svetovno vojno, hkrati pa tudi ladja z najkrajšo življenjsko dobo.

Vse tri ladje so pričeli hkrati graditi. Japonska mornarica bi tako imela tri največje ladje na svetu. Prvi dve so splavili 1941. in 1942. leta. Usoda tretje ladje pa je bila dokončno določena po midwayski bitki, ko so Američani potopili Japoncem kar štiri njihove letalnosilke. Zar to je japonska admiraliteta sklenila, da to tretjo ladjo, ki je bila še v gradnji, spremene v letalnosilko.

Ko je bil bil ta pomorski orjak — čudovito plavajoče letališče — že skoraj dokončan, so zaradi vedno večje nevarnosti pred zračnimi napadi sklenili, da ga bodo iz ladjedelnice, ki je bila v tokijskem zalivu, prepeljali v notranje in varnejše Japonsko morje. Čeprav se ni bil povsem dokončan, je vendar lahko že sam plul.

Prvič so pognali stroje »Sinana« 28. novembra 1944 popoldne. Ko je sonce zatopilo, je največja ladja »cesarstva vzhajajočega sonca« dvignila sidra in pod zaščito treh rušilcev zaplula iz zaliva.

Američani so prav to noč imeli v načrtu bombardiranje Tokia in njegove okolice. Zato so poslali svojo podmornico — imenovala se je »Archerfish« — z nalogo, približati se japonskim obalam, da po radiu napoti letelce trdnjave v pravilno smer. Zvečer se je podmornica dvignila na morskovo površino, v njenem poveljniškem stolpu pa so se

zbrali oficirji in opazovalci in čakali na prihod bombarderjev. Takrat pa so v daljavi opazili ogromen črn obris.

Podmornica se je takoj približala temu neznanemu predmetu na morskoi gladini. Njeni oficirji so ugotovili, da gre za veliko letalnosilko. Nebo je bilo jasno, obzorje za podmornico pa temno. Vse je težja od teh dveh velikanov pomorske tehnike in o kateri se zelo malo govori, še manj pa piše. To je bila največja ladja med zadnjimi svetovno vojno, hkrati pa tudi ladja z najkrajšo življenjsko dobo. Vse tri ladje so pričeli hkrati graditi. Japonska mornarica bi tako imela tri največje ladje na svetu. Prvi dve so splavili 1941. in 1942. leta. Usoda tretje ladje pa je bila dokončno določena po midwayski bitki, ko so Američani potopili Japoncem kar štiri njihove letalnosilke. Zar to je japonska admiraliteta sklenila, da to tretjo ladjo, ki je bila še v gradnji, spremene v letalnosilko.

Razdalja se je hitro zmanjšala. Podmornica se je napolni čelohar gledal samo še vrh poveljniškega mostu. Ko je bila v najugodnejšem položaju, so s podmornice izstrelili šest torpedov. Dva torpeda sta že zadela cilj in se razpočila, ko je japonski rušilec opazil podmornico in zapeljal proti njej. Morala se je nemudoma potopiti, kar pa njeni posadki na preprečilo, da ne bi slišala eksplozije še drugih izstreljenih torpedov.

Letalnosilka »Sinana« se je za 10 stopinj nagnila na desno stran, kajti skozi šest lukenj, ki so jih napravila torpeda, je vdrla velika količina vode. Ladja se je bolj in bolj nagibala.

Zato so na torpedirani letalnosilki namenoma spustili vodo še v nekatere prostore na levi strani ladje, da bi tako upostavili ravnotežje. To pa je bila le začasna rešitev, kajti voda je še dalje prodirala v ladijski trup. Skupina mornarjev, ki bi morala preprečiti prodiranje vode v ladjo, je bila brez moči. Ladja je sicer imela črpalke, toda mornarji jih še niso znali uporabljati. Poskušali so jih pogrnati, toda bilo je vse zaman. Civilne ladjedelnice delavci in inženirje, ki so bili

tudi na ladji, je zajela panika. V strahu za svoja življenja se niso hoteli spuštiti v spodnje ladijske prostore, kjer je voda še vedno naraščala. Discipliniranih mornarjev je bilo malo, vendar tudi ti niso še poznali vseh naprav. S poveljniškega mostu so kar deževali ukazi, ki pa jih nihče ni znal izpolniti. Na palubi je nastala splošna zmeda.

Dve uri kasneje so ugotovili, da tudi s spuščanjem vode v prostore na levi strani ladje ne bodo ničesar dosegli. Ladja se je vedno bolj nagibala na desno stran. Ko pa so se ustavili še stroji — zmanjkalo jim je vode — je bilo vsem jasno, da ladje ne bodo več rešili. Zato so ukazali, naj posadka zapusti ladjo in se povzpne na rušilec. Bil je pa že zadnji trenutek, kajti samo nekaj minut kasneje se je ladja prevrnila na desni bok in se potopila.

Tak je bil konec največje vojne ladje, ki je bila do takrat zgrajena. Plula je le nekaj ur. Z nje niso izstrelili niti ene granate, z njene palube pa ni vzletelo nobeno letalo. Najbolj žalostno pa je bilo to, da jo je potopila petdesetkrat manjša podmornica, in še to povsem slučajno, ker je imela čisto drugačno nalogo.

Japonci menijo, da je bila potopitev »Sinana« največja katastrofa, kajti s potopitvijo te ladje so ugasnili tudi zadnji njihovi upi za upostavitve take pomorske moči, s katero bi se mogli upreti vedno močnejši zavezniški mornarici.

Japonska letalnosilka »Sinana«, ki je imela 68.095 ton, je bila večja celo v primerjavi z današnjimi najmodernejšimi ameriški »superletalnosilkami« tipa »Forestal«, ki imajo po 60.000 ton. Večja od »Sinana« je le nedavno zgrajena atomska letalnosilka »Enterprise«. Tako je »Sinana« izgubil slavo največje vojne ladje na svetu šele osemnajst let po svoji potopitvi.

Dogodki, ki so vznemirili svet

KMALU PO PRVI SVETOVNI VOJNI SO SE POKAZALA IN ČEDALJE BOLJ POGLABLJALA NASPROTA MED KAPITALISTIČNIMI DRŽAVAMI. SPRICO TEGA SO SE DRUSTVO NARODOV, KONFERENCE, ZVEZE, POGODBE IN SPREJETE OBVEZANOSTI SPREMELE V KOMEDIJE, NASPROTA PA SO OSTALA IN NARAŠČALA. KORENINE TEGA SO KMALU POGNALE ZAŠTRAJUJOČE PLODOVE ZLA: ITALJANSKI FASIZEM IN NEMŠKI NACIZEM. TA DVA PA STA ČEZELA USTVARJATI ZARIŠČA MEDNARODNIH SPOROVI IN ZELJE PO OSVAJANJU TUDJIH OZEMELJ. HITLERJANCI SO LETA 1943 V AVSTRJI UBILI DOLLEPUSSA, NASLEDNJE LETO JE ITALIJA NAPADLA ETIOPIJO. TEMU STREMLENJU

SE JE PRIDRUŽILA TUDI JAPONSKA IN RAZŠIRILA NAPADALNOST PROTI KITAJSKI; PRAV TAKO SO FASISTI IZZVALI DRŽAVLJANSKO VOJNO V ŠPANIJI. V MARCHU 1938 JE HITLER POHODIL SAMOSTOJNOST AVSTRIJE IN KMALU ZATEM NACEL VPRAŠANJE SUDETSKIH NEMCEV. TEDAJ SE MALA ANTANTA NI HOTELA UPRETI UNICENJU ČESKOSLOVAŠKE! FRANCIA IN ANGLIJA PA STA 29. SEPTEMBRA 1938 HITLERJA ZADOVOLJILI Z MÜNCHENSKIM SPORAZUMOM. TA DOGODEK JE VZNEMIRIL VES NAPREDNI SVET — Z NJIM SE JE PORODILA PRVA SLUTNJA NOVEGA SVETOVNEGA POZARA.

Praznik naših žena

V začetku minulega decembra so po vsej domovini naše žene slovesno praznovalje 20. obletnico ustanovitve Antifašistične fronte žena. Osrednja proslava je bila v Bosenskem Petrovcu, kjer je bila pred dvajsetimi leti prva konferenca AFŽ.

V Bosenskem Petrovcu se je 5. decembra 1942 začelo pomembno zborovanje. Tega dne so se v tem mestu zbrale delegatke AFŽ in razpravljale o nalogah, ki jih mora ta organizacija opraviti v nadaljnjem boju za osvoboditev domovine. Na tem zborovanju so žene Jugoslavije izbrale tudi glavni odbor AFŽ.

Naša napredna žena se je bila že pred vojno vključila v boj za enake politične pravice. S sovražnikovo zasedbo domovine se je ta boj razširil in nadaljeval v boju za osvoboditev. Enakopravnost z moškimi je naša žena dokazala prav v boju, saj je bila častno zastopana v partizanskih vrstah, v gospodarskem življenju v zaledju in povsod, kjer so se pokazale potrebe. Povsod so se izkazale enakovredne močim. Dekleta in matere so se prav tako pogumno kot moške bojevale s puško v roki v brigadah in odredih, kot bolničarke in aktivistke v zaledju. Velikansko vlogo pa je opravila naša žena kot vzgojiteljica otrok: s seboj jih je povedla v narodnoosvobodilni boj.

Spričo tako široke in splošne dejavnosti jugoslovanskih žena, spričo načela enakopravnosti, ki se je v praksi začela uveljavljati 1. 1941 z ustanovitvijo prvih odborov AFŽ in se je z njimi začela politična mobilizacija žena, so žene opravile številne naloge, toda čedalje večje potrebe so zahtevale določnejše načrte. Te so žene izoblikovale na svojem prvem zborovanju v Bosenskem Petrovcu.

Delegatke, ki so zastopale žene na zborovanju, so prišle iz brigad in iz zaledja: vojaški in politični voditelji, zdravnice in bolničarke, partizanke in kurirke, dekleta in matere, ki so se odločile bojevati se za najdragocenejšo vrednoto človeka. V tem boju je sodelovalo nad 100.000 žena. Tretjina od teh je bilo v boju ranjenih, okoli 300.000 žena so okupatorji in njihovi hlapci pobili v koncentracijskih taboriščih. Naša žena se je častno uvrstila med narodne heroje. To najrišje priznanje, ki ga je ustanovil Vrhovni štab NOV in POJ 15. avgusta 1943, je prejelo od skupnega števila 1321 herojev, kar 87 žena. Slovenskih žena-herojev je 20, od teh pa jih je 15 padlo pod sovražnikovimi krogli.

Tudi zavedne slovenske žene so se že zdavnaj pred vojno bojevale za svoje osnovne pravice. Vključile so se v boj delovnega človeka, za pravice žene in matere, za osebno svobodo. Prvo priznanje našim ženam je dal prvi kongres SPZZ v Dobruču 17. oktobra 1943. leta. Na tem kongresu so naše žene razširile in poglobile svoje delo. To sodelovanje v boju za svobodo pa je dalo naši ženi vse pravice pri odločanju tudi po vojni v vseh političnih, gospodarskih in družbenih vprašanjih, skratka, v vsej splošni družbeni dejavnosti.

POSTAL JE MOJSTER

Nekdanjega partizana Milana Pahorja sem obiskal v Invalidskih delavnicah v Ljubljani. Ko sem mu povedal, zakaj me je pripeljala pot ravno k njemu, se je nasmehnil in dejal: »Ne govorim rad o sebi, ker pa ste že tukaj, kar vprašajte.«

● Kako dolgo ste že zaposleni v tej delavnici in zakaj ste si izbrali to področje dela?

— Kot vidite, sem invalid brez desne roke. Tu sem zaposlen že doka let. To vrsto dela sem si izbral po nasvetu Zavoda za zaposlovanje invalidov. Svetovali so mi, da bo to delo prav primerno zame in ga bom lahko po pridobitvenem znanju prav uspešno opravil.

● Ali ste zadovoljni na delovnem mestu?

— Sem, v tem obdobju sem se toliko naučil, da sem danes mojster papirne stroke. Menim, da naj vsakdo opravlja le delo, za katerega je priučen, ker ga bo opravljal z veseljem in voljo.

● Ali ste tudi vi opravili delovno prekvallifikacijo?

— Ne, vse znanje sem si pridobil na delovnem mestu. Razen tega za potrebe zavoda tudi šofiram. Za vozniški izpit sem imel že dobro podlago. V mladosti sem se izučil za avto karoserja.

● Ali bi mi lahko na kratko povedali kaj o svoji mladosti?

— Ni bila prav nič lepa. Doma sem iz Mirna pri Gorici. Dva meseca mi je bilo, ko je mati zapustila družino in odšla za kruhom v Egipt. Tako sva z bratom odraščala sama pri očetu, ki je moral skrbeti za naju, kakor je vedel in znal. Primorski Slovenci so v Italiji le težko živeli. Skoraj vsa Vipavska dolina se je tedaj preživljala z nabiranjem starega železa. Izpolnil sem ravno 13 let, ko se je vrnila mati domov. V tujini si je prislužila bolezen. Umrla nam je še isti večer, ko se je vrnila. Drugič in za vedno smo

jo izgubili. Oče pa me je hotel čimprej spraviti do kruha. Dal me je v uk v Gorico. Izučil sem se za avtokaroserja, kar je bilo tedaj pogoj za delo v tovarni. V Trzinu sem nato tudi našel delo. Tako sem razbremenil že starega očeta in se začel preživljati sam.

● Kdaj pa ste odšli k partizanam?

— V partizane sem odšel 1942 leta. Dodeljen sem bil prvi kraški četi, ki jo je vodil narodni heroj Stjenka. Vrstile so se akcije za akcijo. V podrobnosti se ne bi spuščal, ker se ne spominjam več vsega. Pozneje sem bil premeščen v Tomšičevo brigado in postal sem komandir čete.

● In kje ste bili ranjeni?

— V hudih bojih na Mašunu pod Snežnikom. Tam mi je sovražnikova strojnica prerešetala roko. Ker ni bilo zdravnika, ni

me dr. Bojčeva in dr. Hočevar. Moje zdravstveno stanje je bilo obupno. Preiskava je pokazala, da mi tudi operacija ne bo več pomagala.

● Vi pa ste ostali živi!

— Da, nikakor se nisem mogel sprijazniti z mislijo, da bi moral umreti. Saj več kot umreti tako nisem mogel. In res. Operirali so me in ostal sem živ. Še ne povsem ozdravljen, sem z enoto odšel proti Kočevju. Tam sem se spoznal tudi z Dakijem. Zopet pa sem imel srečo, ko smo se pomikal proti Grčaricam. Ranjenci smo se vozili na štirih kmečkih vozovih. Na kraju, kjer so partizani pričakovali nemško kolono, so bile položene mine. Na nesrečo pa smo mi naleteli nanje. Le jaz in neki tovariš sva ostala živa.

● Kako pa ste pričakovali osvobojenje?

— Kot komandant bataljona sem pomagal osvobajati Ljubljano. Prihod v naše glavno mesto mi bo ostal nepozaben. Tako sem ostal v Ljubljani in si poiskal primerno zaposlitev. S svojim delom sem zadovoljen, je pestro in ne pretežno.

Pogledal je na uro in vstal. »Brez zamere, tovariš, mudi se mi na delo.« In sva se poslovila.
V. F.

OB TABORNEM OGNJU

Spomnite se, tovariši, kako je bilo, ko smo sedeli ob tabornem ognju v gozdu. V svitu plamenov smo se pogovorili o marsičem, o bojih in pohodih, o uspehih in težavah, o večrajšnjem in jutrišnjem dnevu. Preveval nas je duh tovarštva, bili smo kakor družina, ki ni poznala razprtij. Včasih smo tudi kritizirali drug drugega, toda tovariško, dobromamerno. In marsičesa smo se naučili med takimi pogovori.

Tisti časi so že daleč za nami, ker pa so nepozabni, so nam še vedno blizu. Taborni ognji so simbol tovarštva, ki nas je družilo v najhujših časih.

In na taborne ognje smo se spomnili, ko smo iskali naslov za rubriko, ki bi bila posvečena pogovorom z borci, naročniki na »TV-15«. Ker naj bi bil naš list čim tesneje povezan s člani Zveze združenih borcev, smo se odločili, da bomo pod naslovom »Ob tabornem ognju« objavljali pogovore z njimi, jim tovariško svetovali v težavah, jim pojasnjevali razna vprašanja, razkrinkavali birokratske odnose do njih ipd.

Zelimo, da se obračate na nas z vprašanji, da nam razložite svoje težave, da nas opozarjate na negativne pojave, ki zadevate nanje v vsakdanjem življenju itd. Vskakomur bomo tovariško odgovorili.

FOTOGRAFIJA Z VPRAŠAJEM

V muzejih ljudske revolucije je še mnogo fotografij, ki imajo na hrbtni strani namesto besedil vprašaj. To pomeni, da niso dokumentirane, da ni znano, kakšno enoto predstavljajo, kje in ob kakšnem dogodku so bile posnete itd. Ena izmed njih je tudi tala, ki predstavlja, kako partizani nalagajo svojega tovariša, ranjenca. Po okoliških hišah, po partizanskih uniformah in po kamionu lahko sklepamo, da je bila fotografija posneta nekje na Cerkljanskem leta 1944. Natančnejšega odgovora na vprašanje »kaj, kdo in kje« pa ne vemo. Prosimo, da nam pomagate! Kdor kaj ve, naj sporoči našemu uredništvu (Ljubljana, Gosposvetska 2/I). Ko bomo dobili ustrezna pojasnila, jih bomo objavili.

Pripominjamo, da bomo v vsaki številki novega lista priobčili po eno »fotografijo z vprašajem« in tako pomagali muzeju ljudske revolucije pri dokumentaciji.

Obvestilo uprave »TV-15«

Prvo številko »TV 15«, ki je natiskana v nakladi 60.000 izvodov, pošiljamo vsem dosegljivim naročnikom Invalidskega vestnika in Glasnika ZROP. Zaradi kratko odmerjenega časa in obsežnega dela pri nastavitvi enotne kartoteke za novi list niso izključene možnosti, da ne bi naslovnik prejel po dva izvoda. Vse tiste naročnike v ljudo »aprosamo, da nam 1 izvod vrnejo.

Poverjenike vseh treh organizacij, ki na terenu zbirajo nove naročnike, naprosamo, da nam pošiljajo sezname vseh tistih, ki do sedaj niso prejeli niti Invalidskega vestnika niti Glasnika ZROP. S spiskom novih naročnikov pohiitate, da bodo lahko pravčasno prejeli prve številke.

Naročnino za »TV 15« bodo v letu 1963 pobirali pismonoše, razen od tistih naročnikov v izven dostavnem okolišju. Zato naj organizacije na terenu naročnino ne zbirajo, razen tiste, s katerimi je uprava v dogovoru. Lahko pa naročniki posamezno nakazujejo naročnino, ki znaša 350 din letno, na tek. račun št. 600-11/3-492.

Sedež uredništva in uprave »TV-15« je v Ljubljani, Gosposvetska c. 2/I, kamor pošiljate vse dopise in sezname naročnikov. Pri tem se poslužujte poštnega predala 195.

UPRAVA »TV-15«

1. V jeseni 1942 so si slovenski partizani pošteno oddahnil. Tedaj je bila utihnula ena najstrašnejših italijanskih ofenziv. Začela se je bila s poletjem in kakih 72.000 krvoločnih volkov, v podobi laških fašistov, se je spustilo preko Notranjske na Kočevsko in na Rog. Požigali so vasi, streljali mirne ljudi; mnogo so jih odgnali v pregnanstvo. Tudi mlada partizanska vojska je bila močno prizadeta, toda uničiti, kot je bil njihov namen, je niso mogli.

Komaj je utihnula ofenziva, že so se zbrale raztresene partizanske čete. Marsikaj je bilo treba znova postaviti. Tako tudi kurirske službe. Zato je komandant Miha poklical k sebi komandirja Toneta in mu poveril delo. Tone je poiskal skrit prostor na Rogu, zasadil sekiro ter začel graditi TV-15. Na pomoč so mu prisrčali Jože, Rudi in Mero.

2. TV-15 so s Tonetom pridni kurirji kmalu spravili pod streho. Najhujše preglavice jim je delalo pomanjkanje desk. Toda partizan ne bi bil partizan, ako ne bi bil tudi iznajdljiv. Deske so vsaj za silo našli v požganih in praznih kočevskih vaseh. Z njimi so dobro opazili streho, naredili mize in stole. V kotu so postavili ognjišče. Tako, koča je bila postavljena, zdaj pa se je začelo delo. Ponoči in podnevi, v dežju in mrazu so vodile kurirske poti mimo sovražnih bunkerjev in zased, preko cest in prog, čez reke in potoke. Kurirji so raznašali zaupno pošto in literaturo, ki so jo tiskali v partizanskih tiskarnah, do vseh partizanskih bataljonov, bolnišnic in odborov OF po vsej Sloveniji. Marsikaj se kakšen pogumen kurir ni več vrnil z novarne poti...

3. Pošte in literature je bilo vedno več. Tudi kurirska zveza se je razširila in podaljšala preko Notranjske na Primorsko in Gorenjsko, preko Litije na Štajersko in Koroško ter preko Bele krajine na Hrvaško. V tistem času se je bila partizanska vojska močno pomnožila, osvobodilno in odporniško gibanje se je bilo razširilo do najbolj samotnih vasi. Slovenski partizani pa so imeli kurirsko zvezo tudi s hrvaškimi partizani, zakaj le v slogi in enotnosti je moč...

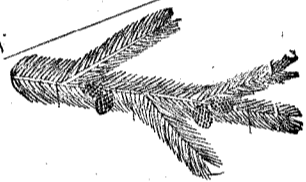
Na nekaj pa bi bili skoraj pozabili. Na sivo, staro mačko, ki se je bila iz požgane kočevske vasi zatekla h kurirjem na TV-15. Tu se je počutila kakor doma. Kurirji so imeli z njo veliko smeha. Rudi jo je celo učil jesti, piti in spati na komando. Da, bistra je bila, kot prava cirkuška mačka. Tudi kadar je pretela nevarnost, se je previdno umaknila na varno...

TEOL OLJARNE

LJUBLJANA

PROIZVAJA TEKSTILNA IN USNJARSKA PO-
MOZNA SREDSTVA DETERGENTE, SPECIAL-
NA LEPILA ZA CEVLJARSKO INDUSTRIJO

DELOVNIM LJUDEM SOCIALISTIČNE DOMO-
VINE IN VSEM KOLEKTIVOM ŽELIMO
SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1963

Trgovsko podjetje

»ŽELEZNINA«

NOVO MESTO

NOVEMU ČASNIKU ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV
NARODNOOSVOBODILNE VOJNE SLOVENIJE »TV-15«
ŽELIMO V SVOJI MISLI MED ČLANSTVOM NAJBOLJŠE
ŽELJE IN USPEHE

Vsem članom Zveze združenj borcev
NOV Slovenije priskrbeno čestitamo
in želimo mnogo uspehov v letu 1963

Tovarna pozamenterije

»TRAK«

MENGEŠ

IZDELUJEMO VSE VRSTE TRAKOV IN POZAMENTERIJE

Najboljše želje in čestitke delovnemu človeku

in kolektivom v letu 1963

Občinski ljudski odbor Slovenske Konjice

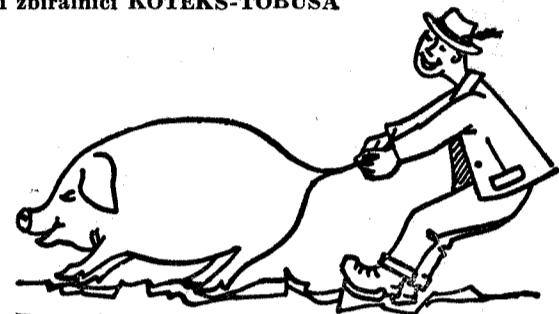
in vse družbene ter
politične organiza-
cije v občini

priskrbeno čestitajo delov-
nim ljudem in kolekti-
vom ter vsem občanom
in jim želijo srečno, za-
dovoljno in uspeha polno
letu 1963

Koteks Tobus

LJUBLJANA

sporoča kmetovalcem, da je cena svinjskim kožam zvišana.
Preudaren kmetovalec prašiča odere — kožo pa odda naj-
bližji zbiralnici KOTEKS-TOBUSA

DELOVNIM LJUDEM SREČNO, ZADOVOLJNO
IN USPEŠNO NOVO LETO 1963

KMETIJSKO GOZDARSKO PODJETJE

BREŽICE

čestita vsem delovnim ljudem in kolektivom za
novo leto

Obenem želimo mnogo uspeha novemu listu
Zveze združenj borcev NOV Slovenije »TV-15«

Občinski ljudski odbor Petrovci - Šalovci

z organizacijami

priskrbeno čestita vsem občanom, želeč nadaljnjih uspehov
v novem 1963. letu

ŽELEZARNA »ŠTORE«

ŠTORE PRI CELJU

TELEFON 31-71 do 73 CELJE IN ŠTORE 1, TELEPRINTER 034-18

PROIZVAJA

SUROVO ZELEZO: belo, sivo, hematitno in special-
nih kvalitiet.

SM JEKLA: kvalitetna ogljikova, plemenita ogljiko-
va, kvalitetna nizko legirana, plemenita nizko le-
girana in jekla za vzmeti vseh vrst.

Vsa prednja jekla izdelujemo v toplo valjanih profi-
lih: okroglo, kvadratno, 6 in 8-oglato, ploščato, spe-
cialne profile po posebnih naročilih.

LITOŽELEZNE VALJE: za potrebe črne in barvaste
metalurgije, industrijo gume, papirja in mlinske
industrije.

KOKILE: vseh vrst in tež.

LITOŽELEZNE VODOVODNE CEVI.

CEVOVODE za ladjedelništvo — tankerje.

STROJNO LITINO do kosovne teže 15 ton v vseh
kvalitetah po JUS, modificirano litino, modifi-
cirano KGR litino, ki se odlikuje z zelo visokimi
mehanskimi kvalitetami, ognjeodporno in proti
kislinaam odporno litino.

SAMOTNI MATERIAL: opeko standardnih oblik in
oblik po zahtevah naročnikov ter malto v kvali-
tetah SK 34 in več.

ZAHTEVAJTE KATALOG NAŠIH PROIZVODOV!

VELETRGOVSKO PODJETJE

EXPORT-IMPORT KOPER

»IMEX«

Nabrežje jugoslovanske mornarice 1/a
S SAMOSTOJNIM OBRATOM »AVTO-MOTO SERVIS«, KOPER

EXPORT vseh prehrabnih proizvodov — kmetijskih produktov — živine in divjačine — proizvodov ribje industrije — izdelkov domače obrti — lesa in lesnih proizvodov — kuriva in goriva — gradbenega materiala — proizvodov kovinske, kemične, tekstilne in ostale industrije.

IMPORT vseh artiklov široke potrošnje — rezervnih delov za vse vrste avtomobilov, traktorjev, ladijskih motorjev in za vse ostale stroje, naprave in opremo — tehničnega materiala — strojev, opreme in potrebščin za domačo industrijo — reprodukcijskega materiala — ribiških potrebščin in vseh ostalih industrijskih proizvodov.

PRODAJA NA VELIKO industrijskih artiklov za reprodukcijo in široko potrošnjo.

NA DROBNO potrošnike postrežemo v naših trgovinah:

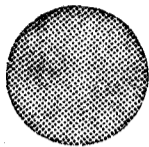
Veleblagovnica »DOM«, Koper;
»MODA«, Koper in »BRANKA«, Portorož
z vsemi artikli široke potrošnje, z artikli avtomateriala pa v naših trgovinah v Kopru, Ul. JLA in v Umagu.

SERVISNA SLUŽBA strokovno vrši generalna in manjša popravila na vseh vrstah prometnih sredstev (Mercedes, Auto Union, Alfa Romeo, Fiat, Pretis, Ferguson).

Telefon:
h. c. 21-080
glavni direktor 21-539

Obrat:
»Avto-moto servis« 21-254

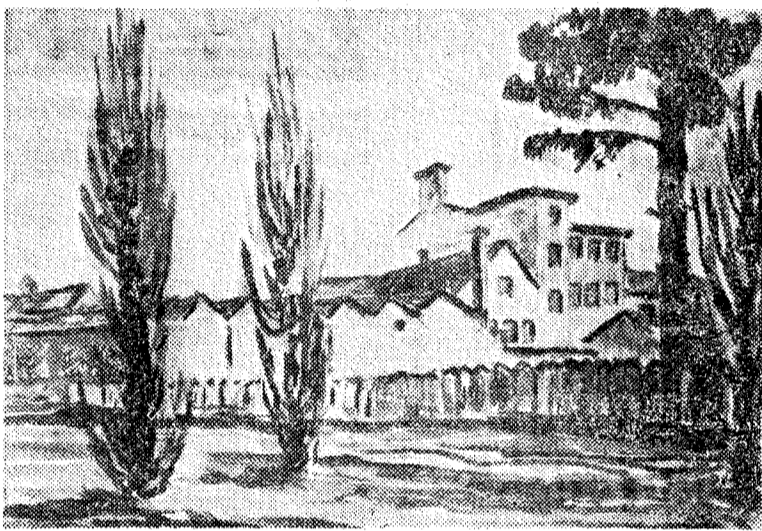
Predstavnštva:
Beograd 27-331
Ljubljana 20-413
Zagreb 39-718
Osijek 29-57
Rijeka 42-74

TOVARNA
OBLAČIL,
PERILA
IN PLETENIN

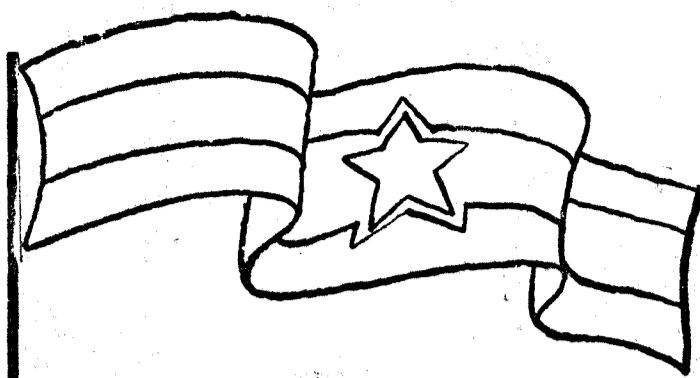
»MURA«

Murska Sobota

IZDELUJE KVALITETNO PERILO, OBLAČILA IN PLETENINE.

POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNEMU LJUDSTVU ŽELIMO ČIM PLODNEJŠE POSLOVNO LETO 1963.

Okrajni ljudski odbor

Murska Sobota

z družbeno političnimi
organizacijami

ČESTITA VSEM OBČANOM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM OB PREHODU STAREGA V NOVO 1963. LETO IN ŽELI, DA BI TUDI V PRIHODNJEM LETU NAŠ DELOVNI ČLOVEK ŽEL TAKO LEPE USPEHE KOT DO SEDAJ. S SKUPNIMI NAPORI VSEH OBČANOV SI BOMO PRIZADEVALI DVIGNITI OSEBNI IN DRUŽBENI STANDARD KOMUNE

LIK SOŠTANJ

lesno industrijski kombinat

REZAN LES — STAVBENO POHIŠTVO — LESNA VOLNA
IN LESNE VRVI

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem pristrčno čestitam za nastopajoče 1963. leto.

Kmetijska zadruga

PODVELKA

gozdni obrat
kmetijski sektor

čestita vsem kmetijskim proizvajalcem in delovnim ljudem srečno in zadovoljno novo leto 1963.

KZ

Proizvodnja
kremenčevega peska

PUČONCI

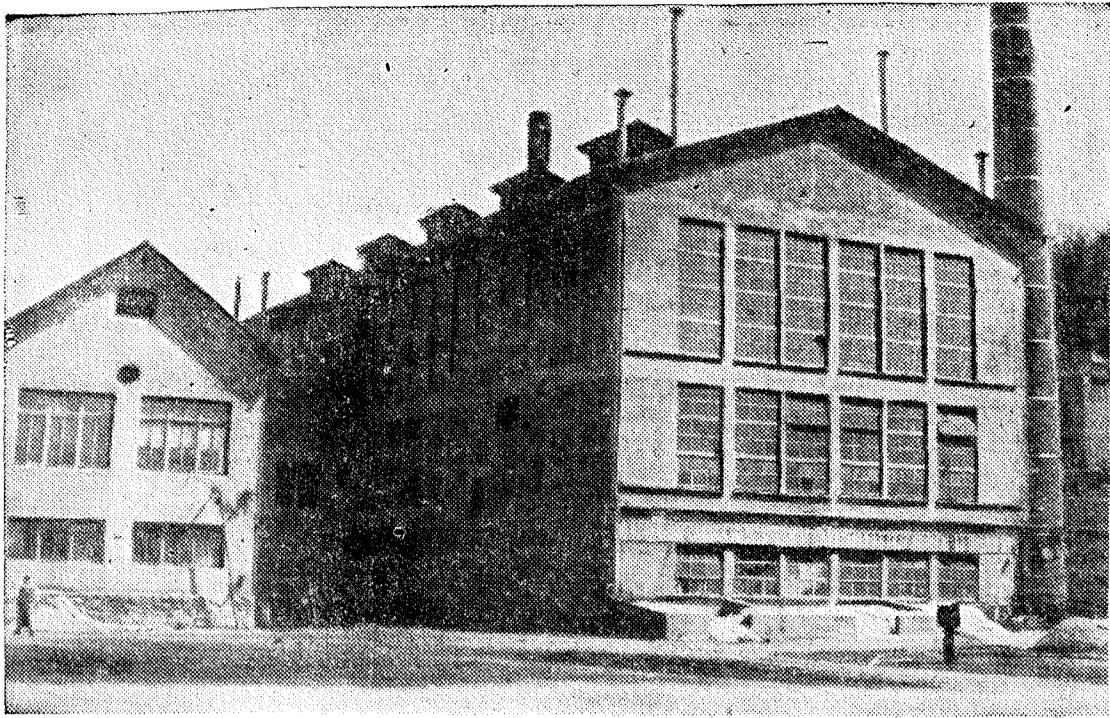
Novoletne čestitke in najboljše želje za prihodnje poslovno leto vsem poslovnim prijateljem, delovnim ljudem in kolektivom. Novemu članu Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojske Slovenije »TV-15« pa želimo mnogo uspeha v svojem poslanstvu ter s tem preko njega pozdravljamo vse člane Zveze združenj borcev NOV Slovenije.

Zgornjesavinjska kmetijska
zadruga

MOZIRJE

z odseki

ČESTITA POSLOVNIM PRIJATELJEM
DELOVNIM KOLEKTIVOM, PREDVSEM
PA DELOVNIM LJUDEM KI S SVOJIM
NENEHNIM NAPOROM USTVARJAJO
MATERIALNE DOBRINE NAŠI SKUPNOSTI.

STEKLARNA »BORIS KIDRIČ«

Rogaška Slatina

Najboljše želje
in uspehe
v novem
1963. letu

DES

POSLOVNO ZDRUŽENJE PODJETIJ ZA DISTRIBUCIJO
ELEKTRIČNE ENERGIJE V SLOVENIJI
LJUBLJANA — HAJDRIHOVA ULICA

s podjetji:

Elektro Celje
Elektro Gorica
Elektro Kočevje
Elektro Koper

Elektro Kranj
Elektro Krško
Elektro Ljubljana-mesto
Elektro Ljubljana-okolica
Elektro Maribor-mesto
Elektro Maribor-okolica

Elektro Novo mesto
Elektro Sežana
Elektro Slovenj Gradec
Elektro Tolmin
Elektro Trbovlje
Elektro Žirovnica

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM NAJBOLJŠE ŽELJE
V LETU 1963

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

VIDEM-KRŠKO

z družbeno političnimi organizacijami

pošilja novoletne čestitke vsem delovnim ljudem, kolektivom in ostalim občanom
želeč nadaljnjih uspehov v novem 1963. letu

Vse proizvodne organizacije živine in njenih proizvodov ter ostale poslovne prijatelj
obveščamo, da sta se podjetji

GRUDA - IMPORT-EXPORT in SLOVENIJA-ZIVINOPROMET

združili v novo podjetje

»GRUDA - ŽIVINOPROMET«

Export-import LJUBLJANA -
TITOVA 19

PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ ŽIVINE IN ŽIVALSKIH PROIZVODOV, DIVJAČINE,
PERUTNINE, JAJC, KRME

- Poslovni prostori: Titova 19
- Uprava: telefoni: 22-184, H. C. 23-951
- Komercialni sektor: telefon: 20-547,
23-661, telex: 03-117

- Poslovni prostori: Dalmatinova 1
- Finančni sektor: telefon: 22-212,
telex: 03-135
- Splošni sektor: telefon: 20-905
- Sektor krme: telefon: 20-905

Delovni kolektiv podjetja se za nadaljnje še uspešnejše poslovanje priporoča vsem po-
slovnim strankam, dobaviteljem in kupcem

»VOZILA-GORICA«

Šempeter pri Gorici

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN DELOVNIM LJUDEM PRISRČ-
NO ČESTITAMO ZA NASTOPAJO-
ČE NOVO POSLOVNO LETO

Kopalnica in pralnica Koper

- pranje perila
- kopalnica

VSEM DELOVNIM LJUDEM
PRISRČNO ČESTITAMO
ZA NOVO LETO

KOMUNALNA UPRAVA

VIDEM KRŠKO

NOVEMU ČASNIKU — GLASILU
ZVEZE ZDRUŽENI BORCEV
NARODNOOSVOBODILNE VOJNE
SLOVENIJE — »TV-15«

NAJBOLJŠE ŽELJE V POSLAN-
STVU, KATEREMU JE LIST NAMEN-
JEN, OB TEJ PRILOŽNOSTI
POŠILJAMO VSEM ČLANOM OR-
GANIZACIJE NAJBOLJŠE NOVO-
LETNE ŽELJE

»BAGAT«

ŠIVALNI STROJI ZADAR

Predstavništvo
Ljubljana.

Kupujte šivalne stroje »BAGAT« v
poslovalnicah: Ljubljana — Gospo-
svetska cesta 8 • Maribor — Parti-
zanska cesta 6 • Koper — Cevljarska
cesta 29

VSEM DELOVNIM LJUDEM
SREČNO IN ZADOVOLJNO
NOVO LETO 1963

TRGOVSKO PODJETJE

„PETROL“

LJUBLJANA

Prodaja vse vrste goriva in maziva v svo-
jih bencinskih servisih širom Slovenije

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, KOLEKTIVOM IN ŠOFERJEM:
SREČNO IN VARNO VOŽNJO V NOVEM LETU

VARNOST

PODJETJE ZA ČUVANJE
LJUDSKEGA PREMOŽENJA

LJUBLJANA, Trdinova 8

Vsem poslovnim prijateljem,
delovnim ljudem in kolekti-
vom za nastopajoče 1963. leto
najboljše želje in vsesplošen
gospodarski napredek

Občinski ljudski odbor

PTUJ

z družbeno-političnimi organizacijami

CESTITA VSEM OBČANOM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM OB PRESTOPU V NOVO 1963. LETO IN ŽELI NADALJNJEGA NAPREDKA V DRUŽBENO-GOSPODARSKI DEJAVNOSTI KOMUNE. LETO 1962, KI JE V ZATONU, NAM JE PRINESLO NOVE IN LEPE SADOVE, KI SO PLOD USTVARJALNE VNEME NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA.

Vsem delovnim ljudem in kolektivom slovenjegraške komune pristrčno čestita in želi mnogo uspehov v letu 1963

OBČINSKI
LJUDSKI
ODBOR
SLOVENJ
GRADEC

z vsemi organizacijami

OBRATNO PODJETJE

»ZAŠČITNIK«

Slovenj Gradec

IZDELUJE VSE VRSTE ZAŠČITNIH SREDSTEV

USPEHOV POLNO NOVO LETO ŽELI DELOVNI KOLEKTIV

Opekarna Loče pri Poljčanah

PRISRČNA VOŠČILA ZA NOVO 1963. LETO IZDELUJE VSE VRSTE OPEČNIH IZDELKOV

LIP

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

Radomlje

ČESTITA POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN DELOVNIM LJUDEM SREČNO
IN ZADOVOLJNO 1963. LETO

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

Zagorje ob Savi

Z DRUŽBENO POLITIČNIMI
ORGANIZACIJAMI

PRISRČNO ČESTITA VSEM
DELOVNIM LJUDEM IN KOLEKTIVOM
NASTOPAJOČE 1963. LETO

GOSTINSKO PODJETJE

POD
GRADOM

V E L E N J E

Obiščite naša gostišča:

Kolodvorska restavracija,
Bife,
Saleška klet

Delovnim ljudem — srečno
novo leto 1963

GOSPODARSKO PODJETJE

MIZARSTVO — Slovenske Konjice

IZDELOVANJE VSEH VRST MIZARSKIH IZDELKOV

SREČNO IN ZADOVOLJNO 1963. LETO

Avtomotor

Celje

PRODAJA OSEBNIH VOZIL
IN REZERVNIH DELOV,
MOPEDOV IN MOTORJEV

ČESTITAMO DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
V NOVI LETU 1963

Kmetijska
zadruga
Laško

PRISRČNO ČESTITA
ZA NASTOPAJOČE
NOVO LETO 1963

Proizvodni center

»KOVO«

VRANSKO

Vse vrste
kovinskih
izdelkov —
konstrukcije

Tovarna kos
in srpov
Slovenj Gradec

IZDELOVANJE VSEH VRST KOS
IN JEKLENIH KROGEL ZA RUDARSTVO
TER CEMENTNO INDUSTRIJO IN SRPOV

PRISRČNO ČESTITAMO
VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA NASTOPAJOČE
1963. LETO

POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN DELOVNEMU LJUDSTVU
MNOGO USPEHOV
V NASTOPAJOČEM 1963. LETU

»SOLINE«

PORTOROŽ

Proizvodnja in prodaja morske soli

Delovnim ljudem in kolektivom najboljše želi v novem letu

Tovarna verig

Lesce pri Bledu

izdeluje vse vrste vijakov, zakovic in matic, verig za široko potrošnjo, industrijo, rudarstvo in ladjedelništvo ter razno pomorsko opremo.

Najboljše želje za poslovne uspehe v novem letu.

Kartonažna tovarna Ljubljana, Čufarjeva 16

Poštni predal 38/I — telefon: 33-753

PROIZVAJA: Kartonažne izdelke vseh vrst za reprodukcijo, industrijo, obrt itd.

Izdelke iz papirja: serviete, toaletni papir, zvitke za blagajne in računske stroje, mape ter registratorje, lončke za živila itd.

Cevke: mehke in trde za tekstilno industrijo
Kartonske cevi, sode, steklenice, doze
Litografrano embalažo v eno in večbarvnem tisku itd.

Poslovnim prijateljem in delovnim ljudem srečno novo leto.

Tovarna lesovine in lepenke

Podvelka

izdeluje kvalitetno lesovino in lepenko.

Srečno in zadovoljno novo leto 1963.

Tovarna čipk in vezenin

B l e d

izdeluje vse vrste čipk in vezenin. Poslovnim prijateljem, kolektivom in delovnemu ljudstvu želimo v novem letu kar največ uspehov na delovnem področju.

Živilski kombinat

»ŽITOK«

nudi vse vrste žit, mlevskih izdelkov in testenin

Srečno in uspešno novo leto 1963

